

שבע מצוות בני נח – אלימות, נכרים שומרי תורה

הסוגיה השבועית

סנהדרין– נח עמוד ב למעלה 'מגביה עבדו שבת' – נט עמוד א 'ואליבא דרבי יהודה' חנוכה מאחורינו, ואנו חוזרים לעיסוק בשבע מצוות בני נח. נדלג על עמוד העוסק בפרטי דיני עריות לבני נח. הדין המרכזי הוא האם גויים יכולים/רשאים לשמור את מצוות התורה. מסביבו יש דרשות בגנות האלימות, ודין במשמעותו של הדם.

מגביה עבדו שבת

- הגמרא מביאה רצף של שלש אמירות של ר' שמעון בן לקיש. ומסמנת אותם במילות הקוד שבכותרת. חשבו מה הקשר בין הדרשות? מדוע מתוך עשרות האמרות של ריש לקיש, דווקא הן מובאות כיחידה אחת.

המרים יד על חברו

- ראו את רצף הדרשות בגנות המגביה יד על חברו.
- מה מוסיפים הפסוקים לרעיון שבדרשות?
- האם הדעות חלוקות זו על זו? לדג' מה ההבדל בין נקרא רשע לנקרא חוטא?

נכרי ששבת

- מדוע אסור לנכרי לשמור שבת? השוו את רש"י לדברי היד רמה
 - יד רמה סנהדרין נט
 - ואמר ריש לקיש עכו"ם ששבת ממלאכה יום שלם כו' שנאמר ויום ולילה לא ישבותו ומשמע ליה נמי אבני אדם שלא ישבתו ממלאכה ומתמהינן פשיטא דקס"ד דבשביתה שהוא לשם חובה קא מיירי כגון אלו הערביים ששבותים ביום ו' לשם ע"ג ואפי' היכא דשובתין בשבת לשום שמים כיון דלא אפקוד עלה הוה ליה כגזל ופריק רבינא לא נצרכא אלא לשלישי בשבת שאין כאן שם חובה כלל אלא לנוח בעלמא כיון שמתכוון לשבות חייב לפי שנראה כקובע שבת לעצמו ובודה דת מלבו.
 - שימו לב שגם רש"י ויד רמה מתייחסים ליום השביתה של הגויים בסביבתם. – מה היחס ליום המנוחה של הנוצרים והמוסלמים? האם הוא לגיטימי?
 - לפי רבינא – האם השבת היא זכות לנח או איסור לעבוד?
 - ראו אבות דרבי נתן נוסח א יא – על חשיבות המלאכה:
- אהוב את המלאכה כיצד מלמד שיהא אדם אוהב את המלאכה ואל יהיה [אדם] שונא את המלאכה שכשם שהתורה נתנה בברית כך המלאכה נתנה בברית שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך (שמות כ' ט'): רבי עקיבא אומר עתים שאדם עושה מלאכה ומתנצל מן המיתה ועתים שאין אדם עושה מלאכה ומתחייב מיתה לשמים. כיצד ישב אדם כל השבוע ולא עשה מלאכה. לערב שבת אין לו מה יאכל היו לו מעות של הקדש בתוך ביתו ונטל מהם ואכל מתחייב מיתה לשמים. אבל אם היה פועל והולך בבנין בית המקדש אף על פי שנתנו לו מעות של הקדש בשכרו ונטל מהם ואכל מתנצל מן המיתה: רבי דוסתאי אומר מנין שאם לא עשה מלאכה כל ששה שיעשה כל שבעה הרי שישב כל ימות השבת ולא עשה מלאכה ולערב שבת אין לו מה שיאכל הלך ונפל בין הגייסות ותפשוהו ואחזו אותו בקולר ועשו בו מלאכה בשבת. כל זאת שלא עשה כל ששה: רבי שמעון בן אלעזר אומר אף אדם הראשון לא טעם

כלום עד שעשה מלאכה שנאמר ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה [וגו'] מכל עץ הגן אכול תאכל (בראשית ב' ט"ו וט"ז): רבי טרפון אומר אף הקב"ה לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כ"ה ח'): רבי יהודה בן בתירא אומר [אדם] שאין לו מלאכה לעשות מה יעשה אם יש לו חצר חרבה או שדה חרבה ילך ויתעסק בה שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שם כ' ט') ומה תלמוד לומר ועשית כל מלאכתך להביא את מי שיש לו חצרות או שדות חרבות ילך ויתעסק בהן: רבי יוסי אומר אין אדם מת אלא מתוך הבטלה שנאמר ויגוע ויאסף אל עמיו (בראשית מ"ט ל"ג) הרי שנכפה ונפל על אומן שלו ומת הא אינו מת אלא מתוך הבטלה היה עומד על ראש הגג ועל שפת הנהר ונפל ומת אינו מת אלא מתוך הבטלה: שכן שמענו לאנשים. ולנשים מנין שנאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש (שמות ל"ו ו'). לטפלים מנין שנאמר ויכלא העם מהביא (שם): אמר רבי נתן בשעה שנתעסק משה במלאכת המשכן לא רצה ליטול עצה מנשיאי ישראל והיו נשיאי ישראל יושבין ושותקין ואומרים עכשיו יצטרך לנו משה. כיון ששמעו שהעבירו קול במחנה שנאמר והמלאכה היתה דים אמרו או לנו שלא היה לנו שותפות במלאכת המשכן. עמדו והוסיפו דבר גדול מעצמם שנאמר והנשיאים הביאו את אבני השהם (שם ל"ה כ"ז):

גויים ותורה

במוקד הסוגיה קביעות הפוכות של רבי יוחנן מול רבי מאיר בנוגע ללימוד תורה של גוי יר את המחלוקת הקיצונית?
ראו מקורות נוספים:
בבא קמא לח עמוד א

... דא"ר יוסף: עמד וימודד ארץ ראה וכו' - מה ראה? ראה שבע מצות שקיבלו עליהם בני נח ולא קיימום, עמד והתירן להם. איתגורי אתגר? א"כ, מצינו חוטא נשכר! אמר מר בריה דרבנא: לומר, שאפילו מקיימין אותן - אין מקבלין עליהן שכר. ולא? והתניא, ר"מ אומר: מנין שאפילו נכרי ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול? ת"ל: דאשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כהנים ולוים וישראלים לא נאמר אלא אדם, הא למדת, שאפילו נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול! אמרי: אין מקבלים עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה, דא"ר חנינא: גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה.

האם לפי המדרש הבא התורה מיועדת ליהודים או גם לגויים

1. ספרי דברים וזאת הברכה שמג

דבר אחר כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל לא בלשון אחד אמר להם אלא בארבעה לשונות שנאמר ויאמר ה' מסיני בא זה לשון עברי וזרח משעיר למו זה לשון רומי הופיע מהר פארן זה לשון ערבי ואתה מרבבות קדש זה לשון ארמי.

דבר אחר ויאמר ה' מסיני בא, כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל לא על ישראל בלבד הוא נגלה אלא על כל האומות, תחילה הלך אצל בני עשו אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם + שמות כ יג+ לא תרצח אמרו כל עצמם של אותם האנשים ואביהם רוצח הוא שנאמר + בראשית כז כב+ והידיים ידי עשו + שם / בראשית / כז + ועל חרבך תחיה הלך אצל בני עמון ומואב אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם + שמות שם / כ יג+ לא תנאף אמרו לו כל עצמה של ערוה להם היא שנאמר + בראשית יט לו+ ותהרין שתי בנות לוט מאביהן הלך אצל בני ישמעאל אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם + שמות שם / כ יג+ לא תגנוב אמרו לו כל עצמם אביהם ליסטים היה שנאמר + בראשית טז יב+ והוא יהיה פרא אדם וכן לכל אומה ואומה שאל להם אם מקבלים את התורה שנאמר + תהלים קלח ד+ יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך יכול

שמעו וקבלו תלמוד לומר +מיכה ה יד+ ועשיתי באף ובחימה נקם את הגוים אשר לא שמעו לא דיים שלא שמעו אלא אפילו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח לא יכלו לעמוד בהם עד שפרקום כיון שראה הקדוש ברוך הוא כך נתנם לישראל, משל לאחד ששילח את חמורו וכלבו לגרן והטעינו לחמור לתך ולכלב שלש סאים היה החמור מהלך והכלב מלחית פרק ממנו סאה ונתנו על החמור וכן שיני וכן שלישי כך ישראל קבלו את התורה בפירושיה ובדקדוקיה אף אותם שבע מצות שלא יכלו בני נח לעמוד בהם ופרקום באו ישראל וקבלום לכך נאמר ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו.

רבי יוחנן והברייתא בדף נו ע"ב קובעים כללים בהגדרת העריות האסורות לישראל ולבני נח

- נסו להסביר אותם.
- מזה אומר על החברה והרף המוסרי המצופה מכל אחד